

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای نویسندگان نوشتارهای علمی در فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی فرش ایران

■ نوشتارها و مقاله‌ها باید در ۴ نسخه تایپ شده با نرم‌افزار Word 2003 در قطع A4 به همراه CD متن و CD تصاویر با فرمت Tif و نامه‌ای به عنوان سردبیر مجله گلجام (بازبریک) به صندوق پستی مجله: تهران، صندوق پستی ۱۳۱۴۵-۱۳۶۱، فصلنامه گلجام، انجمن علمی فرش ایران و یا نشانی: تهران، خیابان سپهبد قرنی، نرسیده به پل کریمخان، خیابان شهید کلانتری، پلاک ۶۴ ساختمان شرکت سهامی فرش ایران، طبقه هفتم، انجمن علمی فرش ایران ارسال شود.

■ مشخصات نویسنده یا نویسندگان مقاله، به شرح زیر قبل از چکیده نوشته شود.

نام و نام خانوادگی - میزان تحصیلات - رشته تحصیلی - رتبه علمی - آدرس و تلفن - داورنگار یا پست الکترونیک (ابتدا نویسنده مسئول یا عهده‌دار نوشته شود)

■ ترتیب اجزاء فهرست منابع به شرح زیر است:
کتاب: نام خانوادگی، نام نویسنده (سال انتشار)، عنوان کتاب. نام مترجم یا مصحح. ناشر. محل انتشار.

مقاله: نام خانوادگی، نام نویسنده (سال انتشار)، عنوان کامل مقاله. نام مترجم، نام مجله، دوره، شماره.

■ ارجاعات به منابع در متن نوشتار شامل نام خانوادگی نویسنده، سال انتشار و شماره صفحه در انتهای نقل مطلب در پرانتز بیاید.

■ صحت نوشتارهای علمی با نویسنده یا نویسندگان است.

■ استفاده از مطالب مجله انجمن علمی فرش تنها با ذکر مأخذ، مجاز است.

■ نشانی پست الکترونیکی:

E-mail: goljaam@icsa.ir

هیأت تحریریه فصلنامه

■ در این مجله، نتیجه پژوهش‌ها و تجربه‌های علمی در زمینه فرش و زیراندازها و توسعه دانش در این زمینه به ویژه در یکی از موضوعات: طرح و نقش، رنگ‌بندی، رنگ‌ریزی، بافت، مرمت، مواد اولیه، اقتصاد و بازرگانی، مدیریت، تاریخ و فرهنگ، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی فرش منتشر می‌گردد.

■ نوشتارهای پژوهشی، تحلیلی، نقد کتاب‌های علمی-هنری و گزارش‌های علمی و هنری در زمینه فرش و زیراندازها نیز پس از داوری و تصویب در هیأت تحریریه قابل انتشار است.

■ مقاله‌ها باید دارای بخش‌های: چکیده فارسی، واژه‌های کلیدی، مقدمه، متن مقاله، نتیجه، پی‌نوشت‌ها و فهرست منابع و چکیده انگلیسی باشد.

■ نوشته‌های ارسالی نباید قبلاً در هیچ مجله‌ای به چاپ رسیده باشد. همچنین مقاله‌های ارسالی به این فصلنامه نباید همزمان به مجله دیگری ارائه شده باشد.

■ نوشتارهای ارسالی ترجیحاً به زبان فارسی باشد. ضمناً در صورتی که به زبان دیگری نیز ارسال شود پس از ترجمه و تصویب هیأت تحریریه به چاپ می‌رسد.

■ پی‌نوشت‌های مقاله (معادل‌های واژه‌ها - اصطلاح‌ها - توضیح‌ها) در متن به ترتیب شماره‌گذاری شده و در پایان مقاله، پیش از فهرست منابع تحت عنوان پی‌نوشت‌ها ارائه شوند.

■ اندازه نوشتارها باید بین حداقل ۵ و حداکثر ۱۵ صفحه مجله (با احتساب تمام بخش‌های مقاله) باشد.

■ تصاویر ارسالی باید به طریق رنگی و یا سیاه سفید و در ابعاد ۹ در ۱۴ سانتی‌متر باشد.

■ شماره عکس‌ها، طرح‌ها، جداول و نمودارها به ترتیبی که در متن مقاله به آن اشاره شده در پشت مدارک با مداد نوشته شود. جهت عکس‌ها و طرح‌ها با فلش در پشت عکس مشخص شود.

گلجام

فصلنامه علمی پژوهشی انجمن علمی فرش ایران شماره ۱۰ تابستان ۱۳۸۷

۲

گلجام

اینجانب: شغل:

نشانی پستی:

کد پستی:

تلفن:

مایل به اشتراک یک دوره یک ساله (۴ شماره) از شماره تا هستم.

هزینه اشتراک یک‌ساله: ۸۰۰۰ تومان

لطفاً فرم اشتراک تکمیل شده را به همراه اصل فیش بانکی شماره حساب جاری ۶۶۶۴/۶ بانک ملت شعبه چهارراه جمالزاده (کد ۶۷۳۵۵) در وجه انجمن علمی فرش ایران واریز و به نشانی: تهران، خیابان سپهبد قرنی، نرسیده به پل کریمخان زند، خیابان شهید کلانتری، پلاک ۶۴، ساختمان شرکت سهامی فرش ایران، طبقه هفتم یا تهران، صندوق پستی ۱۳۱۴۵-۱۳۶۱ ارسال نمایید.

تلفن: ۸۸۹۲۹۳۵۷ - ۸۸۹۲۹۳۵۸

گلجام

فصلنامه علمی پژوهشی انجمن علمی فرش ایران

صاحب امتیاز: انجمن علمی فرش ایران
سر دبیر: دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی
مدیرمسئول: دکتر محمدتقی آشوری

هیئت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا)

دکتر محمدتقی آشوری
دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی
استاد رضا الله‌داد
دکتر سیدجلال‌الدین بصام
دکتر سیروس پرهام
دکتر امیرحسین چیت‌سازیان
دکتر حسن خاتمی
دکتر کیخسرو سحبه
استاد محمدرضا عابد
دکتر مهرانگیز مظاهری‌تهرانی
دکتر مجید منتظر

عضو هیئت علمی دانشگاه هنر
عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد، دانشگاه تربیت مدرس
مدرس دانشگاه و کارشناس فرش
عضو هیئت علمی مؤسسه آموزش عالی جهاد کشاورزی
محقق فرش و صاحب تألیفات
عضو هیئت علمی دانشکده معماری و هنر دانشگاه کاشان
عضو هیئت علمی دانشکده معماری و هنر دانشگاه کاشان
محقق و عضو هیئت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرش
مدرس دانشگاه و کارشناس ارشد مرکز ملی فرش ایران
عضو هیئت علمی دانشگاه الزهرا
عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی امیرکبیر

مدیر داخلی: عباس اکبری
ویراستار فارسی و انگلیسی: ابوالفضل توکلی شان‌دیز

فصلنامه گلجام دارای درجه علمی - پژوهشی بر اساس مجوز شماره ۱۳۵۸/۱۳۹۱۰/۳ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۸۳ از کمیسیون محترم بررسی نشریات علمی کشور - وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری است.

با حمایت:

۲۰۰۰ تومان

کانون
هم‌آهنگی
فناوری فرش
ایران

دانشگاه هنر
اصفهان

پنجاه و پنج
پنج

دانشگاه کاشان
مرکز پژوهش فرش

وزارت پارکافی
شرکت سهامی فرش ایران
۱۳۱۴

وزارت پارکافی
مرکز فرش ایران

فهرست مطالب

چرا رکود و پابندی به سنت‌های «خمود»؟ بیاییم باورهای خود را دگرگون سازیم سردبیر	۵
بیدگنه و نقوش از یاد رفته فرزانه خمسه، مرجان صلواتی	۹
نقش رایانه در طراحی فرش (در سه دهه اخیر) علی‌رضا خواجه احمد عطاری	۲۹
آسیب‌شناسی طراحی فرش‌های رایج و نوآوری در آنها سید محمدحسین رحمتی	۴۷
معرفی ویژگی‌های فرش‌های نفیس تبریز در دو دهه گذشته افسانه طاهباز، مهرانگیز مظاهری تهرانی	۶۹
اسطوره هوشنگ‌شاه در قالی‌های تصویری دوره قاجاریه علی وندشعاری	۸۷
هویت ماهی در فرش ایرانی محبوبه الهی	۱۰۱
روش به‌کارگیری نقوش قالی در طراحی گرافیک جواد پویان، دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی، دکتر اکبر عالمی	۱۳۷
گزارش علمی دکتر امیرحسین چیت‌سازیان	۱۵۱

به نام خداوند بالا و پستی

چرا ر کود و پایبندی به سنت‌های «خمود»؟ بیاییم باورهای خود را دگرگون سازیم

فصلنامه
علمی پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره ۱۰
تابستان ۱۳۸۷

جوانی که پروریده استادی طراح نقش فرش بود، با من گفتگویی مجادله‌مانند داشت که: «طراحی نقش فرش به کمال مطلوب خود رسیده است و دیگر هیچ‌گونه تحولی در آن روا نیست زیرا هر تغییر و دگرگونی در طراحی نقش فرش، کجروی است و فرش ایران را از جایگاه بلند خود فرو می‌آورد (!)» و من پاسخی جز این نداشتم که: «فرو آمده را دیگر فرودی نیست!».

یاد دارم که در داوری نخستین دوسالانه هنر اسلامی ایران (که سپس به دوسالانه نگارگری تغییر نام یافت) و من دبیری آنرا بر عهده داشتم، در داوری بر آثار به نمایش درآمده، نظارت می‌کردم که نکند خدای ناکرده، التفات و محبت استادی و شاگردی، در داوری‌ها تأثیر گذارد و درین رهگذر حقی از کسی پایمال شود. یکی از داوران که از اصفهان افتخار همکاری با من را داده بود، بر کار دانشجویی از دانشگاه الزهراء، که اسلیمی‌های تازه‌ای (غیر سنتی) را طراحی کرده بود، ایراد می‌گرفت و بر ایرادهای خود پافشاری می‌کرد که: «این‌ها غلط است و باید برای حفظ اصالت طرح‌های سنتی ازین‌گونه نوآوری‌های «متبدل» جلوگیری

کردا! پرسیدم چرا ابتکار یک جوان مشتاق را «نوآوری مبتذل» می‌نامید و اینچنین، با «خط بطلان کشیدن» برین گونه ابتکارها نیروی آفرینشگر و بارور جوانان طراح را مستهلک می‌سازید و اگر داورهای برین منوال ادامه یابند، در آینده‌ای نه چندان دور، جز گروهی «مقلد ناشایستِ سنت‌زدگان» نمی‌پروانید!

اگر بخواهیم فرش ایران را به جایگاه بلند خودش بازگردانیم و یا حداقل، از فرود بیشترش جلوگیری کنیم، باید که باورهای خود را از هنر و از صنعت فرش تغییر دهیم. باید باور کنیم که هنر پویاست و سنت ایستا. هنر هرگز سنت نمی‌شود ولی سنت‌ها می‌توانند هنر را بارورتر سازند و در اعتلای ارزش‌های هنری سودمند گردند؛ هنر تقلید نیست، و تقلید نیز همیشه مقبول نمی‌افتد، تقلید آفرینش و باروری را «می‌کشد» و اندیشه را «معلول و بیمار» می‌سازد، چنان‌که عارف بزرگ جلال‌الدین مولوی فرماید:

خلق را تقلیدشان بر باد داد ای دوصد لعنت برین تقلید باد

باید که باور کنیم جهان امروز جهان دیروز نیست و نیازهای امروز با نیازهای دیروز متفاوت است؛ باید باور کنیم که باید به فردا و به فرداهای دیگر اندیشید و هنری آفرید که نه تنها پاسخ‌گوی نیازهای کنونی باشد، بلکه آگاهانندهٔ شکوه و عظمت آینده باشد؛ باید باور کنیم که نسل جوان امروز ما بسیار هوشمندتر، آفریننده‌تر و بارورتر از جوانان دیروزند؛ باید باور کنیم که جایگاه هنر دل‌است و برانگیزانندهٔ اصلی آن جان و روان هنرمندست؛ باید باور کنیم که آنچه ما می‌اندیشیم، می‌گوییم و می‌کنیم، مطلق نیستند و «تنها اندیشه، گفتار و کردار ما نیستند که ارزشمندند»، زیرا به اندازهٔ انسان‌های آفریده شده، اندیشه، گفتار و کردار معتبر وجود دارد؛ باید اضافه کنیم کلام مولانا، امیرمؤمنان، علی‌بن‌ابیطالب علیه‌السلام را که فرمود: «جوانان خود را برای آینده تربیت کنید زیرا آنان مردان آینده‌اند».

پس، ای استاد طراح، ای هنرور، ای هنرآموز فرش و ای امید این
«هنر و صنعت متعالی»:

بیاتا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم

فلک را سقف بشکافیم و طرحی دیگر اندازیم

تلاش کنیم که استعدادهای جوانان را بارور کنیم و عقاید منجمد و
یخزده خود را معیار هنر نگیریم، از تعصب برکنار بمانیم که رسول اکرم
(ص) فرمود: «تعصب در هر جهت انسان را به دوزخ برد»؛ بکوشیم
جهان محوری و جوان محوری را جایگزین خودمحوری کنیم. نباید به
آنچه که خود آموخته و اندخته ایم تکیه کنیم و به آنها غرور ورزیم، که
آموختنی‌ها بسیارند و اندوختنی‌ها پایانی ندارند. و هنر، جهانی است به
فراخی آسمان‌ها، و طرح و نقش متنوع‌اند به تنوع کهکشان‌ها؛ آیا در
چنین جهانی زیستن و انزوا گزیدن و از تلاش و نوآوری دست کشیدن و
به اندوخته‌ای اندک دلخوش ساختن رواست؟ که هنرمند «جانشین خدا»
بر زمین است و «فرش» نماد «عرش» است و:
تو خود حدیث مفصل بخوان ازین مجمل.

والسلام

حبیب‌الله آیت‌اللهی

برای آگاهی هنرمندان طرح و نقش فرش ایرانی

مراکز توزیع فصلنامه گلجام

- ۱- گروه‌های فرش و صنایع دستی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (دولتی و آزاد).
- ۲- ادارات فرش سازمان‌های بازرگانی استان‌ها و مناطق کشور.
- ۳- شعبات شرکت سهامی فرش ایران در سراسر کشور.
- ۴- ادارات میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور و موزه فرش.

به نام آفریننده کیهان و جهانیان

کوتاه سخنی با آفرینندگان طرح‌ها و نقش‌های نوین و دگردیس‌کنندگان زیبایی‌شناسی فرش ایران همه باور داریم که هنر فرش، در نوآوری و آفرینش طرح، نقش و رنگ‌آمیزی آن است، به گونه‌ای که زیبا باشد و «لذت دیدار» به بیننده ارمغان بخشد. سال‌های سال است که در نقش‌های فرش ایرانی، دگرگونی و تحولی ایجاد نشده است [استثنا برای یک دو استاد بزرگوار و فرهیخته که به این اصل پای‌بند هستند] و اگر احیانا استادانی به این کار مبادرت کرده‌اند، از بیم دوستان و همکاران «سنت‌کار» آشکار نکرده‌اند؛ برای مثال، یکی از استادان فرش مشهد که به احتمال زیاد هم اکنون به «لقاءالله» پیوسته است، بیش از یک صد طرح تازه از «گلجام» طراحی کرده است ولیکن در هیچ کدام از فرش‌های او دیده نمی‌شود.

هیأت تحریریه مجله «گلجام» بر این اندیشه است که هنرمندان طراح فرش، به‌ویژه جوانان را، به جامعه هنرشناس ایرانی معرفی کند و بشناساند. بنابراین، از هنرمندان طراح فرش که مایل‌اند زندگی‌نامه و نمونه‌های کارهای آنان منتشر و شناسانده شود، یک نسخه از زندگی‌نامه خود، شامل مشخصات شخصی و تصویری از نمونه‌های کارهای خود را (همراه با CD) و با پست پیشتاز یا سفارشی به دفتر مجله ارسال فرمایند و اطمینان کامل داشته باشند که همه حقوق قانونی آنها برای ایشان محفوظ خواهد بود.